

आर्थिक वर्ष २०७८/८० को बजेट

कुल बजेट :	
१७ खर्ब ८३ अर्ब ८३ करोड	
आम्दानी	खर्च
राजस्व : १२ खर्ब ४० अर्ब ११ करोड	चालु: ७ खर्ब ५३ अर्ब ४० करोड (४२ प्रतिशत)
वैदेशिक ऋण : २ खर्ब ४२ अर्ब २६ करोड	पूँजीगत : ३ खर्ब ८० अर्ब ३८ करोड (२१.२ प्रतिशत)
आन्तरिक ऋण : २ खर्ब ५६ अर्ब	वित्तीय : २ खर्ब ३० अर्ब २२ करोड (१२.८ प्रतिशत)
वैदेशिक अनुदान : ५५ अर्ब ४६ करोड	वित्तीय हस्तान्तरण : ४ खर्ब २५ अर्ब ८३ करोड (२४ प्रतिशत)

तथ्याङ्क

- ★ आर्थिक वृद्धिदर : ५.८ हुने अनुमान
- ★ प्रतिव्यक्ति आय : १३८१ अमेरिकी डलर पुगेको
- ★ मूल्य वृद्धि : ७.३ प्रतिशत

मुख्य लक्ष्य:

- ★ खेतीयोग्य सबै जमिनको उपयोग गत भूमिगत तथा सतह सिँचाइ सुविधा विस्तार
- ★ किसानहरूलाई सहकारीमा संगठित गर्ने
- ★ उत्पादनमूलक उद्योग स्थापना र सञ्चालनमा प्रोत्साहन
- ★ निजी क्षेत्रमैत्री नीति तथा कार्यक्रम
- ★ सार्वजनिक निजी साभेदारीमा उद्योग सञ्चालन
- ★ राष्ट्रिय गौरव र रूपान्तरणकारी आयोजनाहरूको निर्माण
- ★ स्थानीय तहलाई राष्ट्रिय राजमार्गसँग जोड्ने कम्तीमा बाह्र महिना सञ्चालन हुने सडक
- ★ पूर्वाधार निर्माणमा निजी क्षेत्रसँग साभेदारी
- ★ ठूला र जलाशययुक्त आयोजनाका लागि स्रोत व्यवस्थापन
- ★ निर्माणधीन जलविद्युत् आयोजना र प्रसारण लाइन सम्पन्न
- ★ माध्यमिक शिक्षा हासिल गरेका विद्यार्थीलाई आयआर्जनमा आवश्यक सीपयुक्त बनाउने
- ★ सबै नागरिकलाई आधारभूत खानेपानी
- ★ निर्माण सम्पन्न हुने चरणमा रहेका अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल सञ्चालन
- ★ कोभिड प्रभावित पर्यटन क्षेत्रसम्बद्ध व्यवसायको पुनरुत्थान
- ★ आर्थिक रूपले सक्रिय जनशक्तिलाई आन्तरिक रोजगारीमा अवसर
- ★ बहुपक्षीय र द्विपक्षीय सहकार्यमार्फत वैदेशिक लागनी प्रवर्द्धन
- ★ वन क्षेत्रको दिगो विकास, उपयोग र वातावरण संरक्षण तथा कार्बन उत्सर्जन न्यून गर्ने

बजेटका प्राथमिकता

- ★ उत्पादनमा आधारित अर्थतन्त्र
- ★ कृषि क्षेत्रको रूपान्तरण, निजी र सहकारीको माध्यमबाट आर्थिक विकास
- ★ औद्योगिक विकास, पूर्वाधार विकास
- ★ पर्यटन क्षेत्रको उत्थान

- ★ निर्यात प्रवर्द्धन र आयात प्रतिस्थापन
- ★ धान, मकै गहुँ ३० प्रतिशत आयात न्यून गर्ने, पाँच वर्षभित्र आत्मनिर्भर गराउने
- ★ वार्षिक ८ लाख नेपालीलाई गरिबी रेखाबाट बाहिर ल्याउने
- ★ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को बजेट वक्तव्यबाटै साना तथा पूर्वाधार सडकहरू प्रदेश र स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गर्ने
- ★ कृषि क्षेत्रको रुपान्तरण गरिबी निवारणका लागि आत्मनिर्भरका लागि राष्ट्रिय वर्ष मनाइने
- ★ कृषि क्षेत्रको लागि प्रधानमन्त्रीको समन्वयमा मन्त्रीस्तरीय उच्चस्तरीय समिति बनाइने
- ★ कृषि एम्बुलेन्सको व्यवस्था
- ★ कृषिको न्यूनतम मूल्य निर्धारण गरिने
- ★ कृषिका प्रत्येक वडामा कृषि विज्ञको व्यवस्था गर्ने
- ★ ३०० कृषि स्वयंसेवक तयार गरिने
- ★ संघ प्रदेश र स्थानीय तहको सहकार्यमा बाँझो एवं खालि जग्गाको प्रयोगमा ल्याइने
- ★ उत्कृतिहासिल गर्ने प्रत्येक तीन वटा स्थानीय तहलाई प्रतिप्रदेश पाँच करोड छुट्याइने
- ★ कृषि कर्जाका लागि लघुवित्त मार्फत ५ खर्ब रुपैयाँ बराबरको व्यवस्था गरिने
- ★ लघुवित्तको स्तर विकास गरि पुँजी संरचना गरी गाउँपालिका र नगरपालिकाले रु १ लाख देखि ५ लाखसम्म लगानी गर्न पाउने
- ★ रासायनिक मलका लागि १५ अर्ब रुपैयाँ
- ★ धान, गहुँ मकै र दुधको न्यूनतम समर्थन मूल्य तोकिने, फरक परे सोधभर्नाको व्यवस्था गरिएको, यसका लागि ४५ अर्बको व्यवस्था गरिएको
- ★ पशुपन्छिका महामारी र रोकथामका लागि स्वदेशमै उपचार प्रणालीको विकास गरिने

- ★ कृषि तथा पशु बीमाका लागि ८० प्रतिशत बीमा प्रिमियमको व्यवस्था, यसका लागि ७६ करोड रुपैयाँ विनियोजन
- ★ ५५ अर्ब ९७ करोड कृषिका लागि

उद्योगतर्फ

- ★ नेपाली उत्पादनको वृद्धि र रोजगारी वृद्धिका लागि ३ अर्ब ४५ करोड रुपैयाँ विनियोजन
- ★ आफैँ उत्पादन आम्जनै उपभोगको नीति
- ★ मेसिनरी र कच्चा पदार्थको आयातमा सहूलियत
- ★ स्टार्टप बिजनसका लागि सुरुवाती पुँजीको व्यवस्था
- ★ युवा उद्यमी र वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएकालाई च्यालेन्ज फन्डको व्यवस्था
- ★ निजी क्षेत्रको साभेदारीमा ज्ञानमा आधारित हेटौंडा लगायत देशैभरीका विजनेस इकुमेसन आयोजनाका लागि २६ करोड रुपैयाँ
- ★ रबर खेतीलाई प्रोत्साहन गरिने
- ★ कर्णाली र जुम्ला हिमाली क्षेत्रलाई स्याउ उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्रको रूपमा विकास गरिने
- ★ १०५ स्थानमा औद्योगिक ग्रामका लागि व्यवस्था गरिने
- ★ दमक, मोतीपुर दैजी र नौवस्तीका लागि औद्योगिक ग्रामको विशेष क्षेत्र बनाइने
- ★ भैरहवा,सिमरालाई विशेष आर्थिक क्षेत्रलाई पूर्ण प्रयोगमा ल्याइने,
- ★ औद्योगिक क्षेत्रका लागि ३ करोड ७५ करोड छुट्याइएको

आयात नियन्त्रण र निर्यात प्रवर्द्धन

- ★ कृषि उत्पादन र औद्योगिक विकास गरी आयात प्रतिस्थापन गरिने

- ★ मित्रराष्ट्र चीनसँग भएको पारवहन सम्झौता अनुसार व्यापारको वृद्धि गरिने
- ★ क्लिकर, सिमेन्ट, स्टिल लगायतका वस्तुको निर्यातमा ८ प्रतिशतसम्म अनुदान दिइने
- ★ मुलकमा औद्योगिक विकास गर्न र विदेशी लगानी आकर्षित गर्ने र रोजगारी सिर्जना गर्ने मासिक १० करोड रुपैयाँ भन्दा बढी खपत गर्ने उद्योगहरुलाई २ देखि १५ प्रतिशतसम्म विद्युत महसुल छुट दिइने
- ★ निजी क्षेत्रलाई एक सय भन्दा बढी युनिट रहनेलाई २० युनिट र विदेशी नागरिकलाई विदेशी मुद्रामा विक्री गर्न मिल्ने गरि व्यवस्था गरिने

आपूर्ति व्यवस्था

- ★ भारतको सिलिगढीदेखि भापाको चारआलिसम्म पेट्रोलियम पाइपलाइन र अमलेखगन्जदेखि लोथरसम्म पेट्रोलियम पाइपलाइन विस्तार गरिने
- ★ घरायसी र व्यापारिक प्रयोजनका लागि वितरण हुने एलपी ग्यासको वितरण प्रणाली पुनरावलोकन गरिने

पर्यटन

- ★ प्रदेश तथा निजी क्षेत्रमा हिमाली क्षेत्रमा मनोरञ्जनात्मक र हिल स्टेशन निर्माण गरिने,
- ★ स्थानीय तहको लागत साभेदारीमा २१६ पर्यटन पूर्वाधार विकासका लागि ५० करोड रुपैयाँ विनियोजन
- ★ ग्रेड हिमालयन कार्यक्रमका लागि ३३ करोड विनियोजन

भूमी व्यवस्थापन

- ★ सरकारी र सामाजिक र गुठी जग्गाको नापी गरिने
- ★ घरजग्गाको मूल्याङ्कन प्रणालीलाई एकरूपता ल्याइने
- ★ नापजाँच र दर्ता हुन बाँकी जग्गा लाई अभिलेखिकरण गरिने
- ★ घरजग्गा कारोबारलाई व्यवस्थित र पारदर्शी बनाउन आधिकारी क्षेत्रबाट तोकिएको व्यक्ति र निकायबाट मात्र कारोबार गर्न सकिने व्यवस्था गरिने
- ★ आगामी वर्षदेखि महानगरपालिका र उपमहानगरपालिकामा सुव्यवस्था कार्यान्वय गरी क्रमशः अन्यमा पनि कार्यान्वयनमा ल्याइने
- ★ सहकारी क्षेत्रलाई आर्थिक विकासको आधार बनाइने
- ★ कम्तिमा २० करोड रुपैयाँ चुक्ता पुँजी रहने गरी कृषि जन्य उत्पादन उद्योग स्थापना गर्ने सहकारीलाई चुक्ता पुँजीको ५ प्रतिशत रकम उपलब्ध गराउने
- ★ भूमी व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालयलाई ७ अर्ब ४ करोड रुपैयाँ विनियोजन
- ★ राष्ट्रपति राष्ट्रिय चुरे संरक्षणका लागि २ अर्ब १७ करोड विनियोजन
- ★ वन तथा वातावरण मन्त्रालयका लागि १३ अर्ब विनियोजन

श्रम तथा रोजगार

- ★ संघ प्रदेश र स्थानीय तहमार्फत सीपमुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने,
- ★ घरेलु, साना तथा लघु उद्योगहरूलाई रोजगारी सिर्जनाको मुख्य आधार बनाइने
- ★ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई परिमार्जन गर्ने, ७ अर्ब ५ करोड रुपैयाँको व्यवस्था
- ★ पाँच लाख गरिब विपन्न नागरिकलाई १० करोडसम्मका आयोजनाहरूमा रोजगारी सरिक गराइने

- ★ वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केकालाई अनुभवका क्षेत्रमा लाग्ने गरि सहूलियतपूर्ण कर्जाको व्यवस्था गरिने
- ★ दैनिक ज्यालादारीमा काम गर्नेहरूका लागि श्रमिक र श्रमदाताकोबीचमा करार बाँधिने
- ★ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय अन्तर्गत ९ अर्ब १३ करोड रुपैयाँ विनियोजन

स्वास्थ्य

- ★ दिगो विकासका लक्ष्य भेट्न स्वास्थ्य क्षेत्रलाई सुधार गर्न स्वास्थ्य क्षेत्र विकास रणनीतिक कार्यक्रम २०७९ कार्यान्वयनमा ल्याइने
- ★ आगामी वर्ष ६५५ स्थानीय तहमा निर्माणधिन स्वास्थ्य चौकीको निर्माण सम्पन्न गरिने, यस्ता आयोजनाहरूका लागि १० अर्ब रुपैयाँ विनियोजन
- ★ पुराना तथा जीर्ण रहेका अस्पतालहरूको पुनर्निर्माणका लागि बजेटको व्यवस्था
- ★ जेष्ठ नागरिकलाई थप २० केन्ठर प्रादेशिक स्थानमा विशेष उपचार केन्ठको व्यवस्था
- ★ सरकारी स्वास्थ्य केन्ठहरूबाट ९८ प्रकारका औषधी निःशुल्क उपलब्ध गराइने
- ★ मृगौला प्रत्यारोपण तथा डाइलोसिस् व्यक्तिहरू क्यान्सर पीडित र मेरुदण्ड इन्जुरीका लागि मासिक ५ हजारका दर उपलब्ध गराउन १ अर्ब रुपैयाँ विनियोजन
- ★ मृगौला प्रत्यारोपणको निःशुल्क व्यवस्था गरिने, १० करोड
- ★ प्रत्येक प्रादेशिक अस्पतालहरूलाई डाइलोसिस् मेसिन खरिद गर्न २० करोड रुपैयाँ
- ★ स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयका लागि ६९ अर्ब ३८ करोड विनियोजन, प्रदेशमा ६ अर्ब ३६ करोड र स्थानीय तहमा २७ अर्ब ४४ करोड छुट्याइएको

शिक्षा क्षेत्र

- ★ युवालाई आगामी आर्थिक वर्षमा सतप्रतिशत साक्षरता बनाइने
- ★ कमाउँदै पढ्दै कार्यक्रमलाई थप प्रयोगमा ल्याइने
- ★ राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम अन्तरगत १ हजार सामुदायिक विद्यालयको सुधार गरिने, ८ अर्ब ८८ करोड रुपैयाँ विनियोजन
- ★ दिवा खाजा कार्यक्रमलाई ८ कक्षासम्म विस्तार गरिने आगामी आर्थिक वर्षमा ६ कक्षासम्मलाई व्यवस्था गरिने
- ★ सामुदायिक विद्यालय तथा शैक्षिक क्षेत्रमा इन्टरनेट तथा प्रविधिको विकासका लागि १० करोड रुपैयाँ विनियोजन
- ★ गरिबी पिछडिएका क्षेत्रका विद्यार्थीहरूको स्तरमा सुधार गरिने
- ★ प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षाका लागि ८ अर्ब ३० करोड रुपैयाँ विनियोजन
- ★ शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयका लागि ७० अर्ब ५ करोड, प्रदेश तर्फ ५ अर्ब ३२ करोड, स्थानीय तहमा १ खर्ब २१ अर्ब १ करोड रुपैयाँ विनियोजन

खानेपानी

- ★ एक घर एक धारा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याइने
- ★ चक्रपथबाहिरका क्षेत्रमा मेलम्ची खानेपानीको पाइप विस्तारका लागि १ अर्ब ५२ करोड रुपैयाँ विनियोजन
- ★ मेलम्ची खानेपानी विकास समिति र ग्रामिण खानेपानी सरसफाइ कोष विकास समिति खारेज
- ★ काठमाडौंमा थप सिस्नेरी र ठोस्ने खानेपानीको आयात गर्न अध्ययन गरिने

- ★ खानेपानी जलाधार क्षेत्रको अध्ययन गरिने
- ★ १०० वटा स्थानीय तह सरसफाइ गुरयोजना बनाइने
- ★ विभिन्न १२ वटा सहरमा एकीकृत खानेपानी तथा सरसफाइ तथा ढल निकासीका लागि २ अर्ब ४४ करोड विनियोजन
- ★ खानेपानी मन्त्रालयका लागि ३७ अर्ब ३५ करोड विनियोजन

युवा तथा खेलकुद

- ★ खेलकुद पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि निजी तथा स्थानीय तहसँग सहकार्य गर्दै साहसिक खेलको विकास गरिने
- ★ प्रदेश सरकारसँगको साभेदारीमा चितवनको गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेट मैदानको अधुरो निर्माणकार्य पुरा गरिने
- ★ १० औं राष्ट्रिय खेलकुद कार्यक्रमलाई बजेटको व्यवस्था
- ★ एक प्रदेश एक खेल मैदान कार्यक्रमलाई अघि बढाइने
- ★ राष्ट्रिय खेलकुद परिषदका लागि २ अर्ब ५ करोड रुपैयाँ विनियोजन
- ★ खेलाडीहरूलाई आजीवन जीवन वृद्धिको व्यवस्था
- ★ युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयलाई २ अर्ब ४६ करोड रुपैयाँ विनियोजन

महिला तथा बालबालिका

- ★ सहरी क्षेत्रमा जेष्ठ मिलन केन्ड्र पार्क निर्माण गरिने
- ★ काठमाडौंको गोठाटारमा ४५ बेडको जेष्ठ अस्पताल र १६५ जनाको वृद्ध आश्रम निर्माण
- ★ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले प्रयोग गर्ने सामग्री उत्पादनमा विशेष अनुदानको व्यवस्था

- ★ महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालयका लागि १ अर्ब ७७ करोड रुपैयाँ विनियोजन

पूर्वाधार क्षेत्र

- ★ काठमाडौं-चितवन एक घण्टामा ओहोर दोहोर गर्ने गरी नुतन मार्गको विकास गरिने
- ★ चितवन-रामपुर बुटवल, चितवन-रामपुर-पोखरा नुतन मार्ग निर्माण गरिने
- ★ २५७ किलोमिटर सडक सञ्जाल विस्तार गरिने
- ★ मदन भण्डारी राजमार्गका लागि २ अर्ब ५१ करोड रुपैयाँ
- ★ हुलाकि राजमार्गका लागि ३०० किलोमिटर र ३४ वटा पुल र ६७ पुलका लागि ६ अर्ब ६० करोड रुपैयाँ विनियोजन
- ★ पुष्पलाल सडक मार्गलाई ५ अर्ब ३३ करोड विनियोजन
- ★ मुग्लिन-पोखरा सडक सडक स्तरउन्नती तथा विस्तारका लागि १० अर्ब रुपैयाँ विनियोजन
- ★ नागदुंगा-सिस्ने सुरुङ्गमार्गका लागि ५ करोड २० अर्ब रुपैयाँ विनियोजन
- ★ सिद्धबाब सुरुङ्गमार्गको अध्ययन गरिने
- ★ सुरुङ्ग मार्ग सम्भाव्यता अध्ययन तथा विस्तारका लागि एक अर्ब १५ करोड रुपैयाँ विनियोजन
- ★ पृथ्वी राजमार्गमा दमौलि-मादी नदीमा सिग्नेचर पुल निर्माण गरिने , रणनीति स्थानीय तहको पुल निर्माणका लागि १० अर्ब ६१ करोड र सिग्नेचर पुल निर्माणका लागि ६ अर्ब ५३ करोड रुपैयाँ विनियोजन
- ★ हिमाली र पहाडी क्षेत्रको ढुवानी क्षेत्रको सहजताका लागि रोपवेको सम्भाव्यता अध्ययन गरिने
- ★ यातायातलाई विद्युतीय सवारीमा रूपान्तरण गरिने
- ★ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयलाई १ खर्ब ६१ अर्ब ५६ करोड रुपैयाँ विनियोजन

उर्जा

- ★ निर्माणधिन १११ मेगावाटको रसुवागढी ४२.८ माथिल्लो सान्जेन तथा निजी लगानीकर्ताबाट ८६ मेगावाटको सोलु लगायतका आयोजनाहरू निर्माण गरि आर्थिक वर्षमा कुल ७१५ मेगावाट राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोडिने
- ★ विद्युतीय प्रयोग बढाई पेट्रोलियम पदार्थ तथा एलपी ग्यासको उपभोग घटाइने
- ★ जल विद्युत निर्यातको बजारको खोजि गरिने
- ★ सिंचाईको व्यवस्था
- ★ जलस्रोत तथा सिंचाई मन्त्रालयका लागि ३३ अर्ब ५० करोड रुपैयाँ विनियोजन

सूचना तथा सञ्चार

- ★ सूचना तथा सञ्चार माध्यम हरूलाई विशेष र विश्वसनिय बनाईने
- ★ प्रविधिको विकास गर्दै इन्टरनेटको शुल्क घटाइने
- ★ सञ्चार माध्यमहरूलाई लोक कल्याणकारी विज्ञापन उपलब्ध गराइने, श्रमजीवी पत्रकारको दुर्घटना बीमा कार्यक्रम चलाइने
- ★ नेपालको आभनै भूउपग्रहको व्यवस्था गरिने
- ★ सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि मन्त्रालयका लागि ८ अर्ब ५५ करोड रुपैयाँ विनियोजन

सहरी विकास

- ★ भूकम्प पछिको निर्माणको निरन्तरता अन्तर्गत धरहराको बाँकी निर्माण कार्य गर्ने, ५ अर्ब ४४ करोड रुपैयाँ विनियोजन
- ★ टुकुचादेखि बुढानिलकण्ठसम्मको नदिलाई सौन्दर्यीकरण गर्ने

- ★ सहकारी विकास मन्त्रालयका लागि ३७ अर्ब ७३ करोड रुपैयाँ विनियोजन

बैंक तथा वित्तीय क्षेत्र र बीमा सुधार

- ★ वाणिज्य बैंकहरूले स्थानीय तहमा एक शाखाबाट कम्तिमा ५ वटा कृषि उद्योगमा लगानी गर्नुपर्ने
- ★ डिजिटल बैंकिङको सुधार गर्ने
- ★ एक घर एक बीमा कार्यक्रम ल्याइने
- ★ निक्षेप बीमाको सीमा ३ लाखबाट ५ लाख पुऱ्याइने
- ★ भारतबाट काम गर्ने कामदारले नेपालमा खाता खोलि रेमिट्यान्स पठाउन सकिने व्यवस्था मिलाइने

सार्वजनिक संस्थानहरू

- ★ सार्वजनिक संस्थानहरूको पुनरसंरचना गर्ने, आवश्यकता अनुसार सुधार, परिमार्जनसँग मर्जर गर्ने
- ★ घाटा सञ्चालित सार्वजनिक संस्थानहरूको सुधार तथा सार्वजनिक मोडलमा साभेदार कम्पनीको रूपमा विकास गरिने
- ★ कृषि, खाद्यान्न र दुग्ध संस्थानहरूलाई संघ, प्रदेश र स्थानीय तहसँग साभेदारी गरि सञ्चालन गरिने
- ★ दूरसञ्चार संस्थानहरूको निजी क्षेत्रबाट सरकारी स्वामित्वमा आउने चरणमा रहेकालाई सुधार गरि सञ्चालन गरिने
- ★ सार्वजनिक क्षेत्रमा काम गर्ने कर्मचारीहरूमा हेटौंडामा उत्पादित कपडाको पोसाक प्रयोगमा ल्याइने

न्याय प्रशासन

- ★ शान्ति प्रक्रियाका बाँकी काम पुरा गरिने

- ★ संक्रमणकालिन न्याय निरूपणका लागि १ अर्ब ४० करोड रुपैयाँ विनियोजन
- ★ द्वोन्द्वोमा, राष्ट्रिय राजनीति आन्दोलनमा जनआन्दोलनमा सरिक योद्धाहरुलाई लोकतान्त्रिक सेनानीको रुपमा सम्मान गरिने

सार्वजनिक सेवा

- ★ निजामति कर्मचारी, सेना, साउन १ गतेदेखि लागू हुने गरी १५ प्रतिशत तलब वृद्धि
- ★ राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाका बजेट अन्यत्र रकमान्तर गर्न नपाइने
- ★ आन्तरिक ऋणपत्र जारी गर्दा विदेशमा गएकाहरुका लागि पनि सरिक गराइने

पूँजीगत खर्चको प्रभावकारिता

- ★ आयोजना प्रभावकारीताका लागि निर्माण कम्पनी वा पक्षले दुई सिभिटमा काम गर्नुपर्ने
- ★ समय समयमा आयोजनाको रिपोर्ट बुझाउनु पर्ने
- ★ आयोजनाको कार्यान्वयन तथा प्रभावकारिताको अनुगमन हुने
- ★ राष्ट्रिय गौरव आयोजनाका सुधार ढाँचामा सुधार गरिने
- ★ निर्माण कम्पनीहरुको वार्षिक रुपमा तेस्रो पक्षबाट मूल्याङ्कन गरिने
- ★ प्रशासनिक खर्च कटौती
- ★ सरकारी निकायका कर्मचारी संगठन र दरबन्दीमा पुनरसंरचना गरिने
- ★ संघीय निजामति कर्मचारीमा १० प्रतिशत दरबन्दी कटौती गरिने
- ★ सेनामा प्रावधिक बाहेक अन्य दरबन्दी थप नगरिने

बजेटमा आएको २० वटा नारासहितका पपुलर कार्यक्रम ।

आत्मनिर्भरताका लागि कृषि उत्पादनको राष्ट्रिय अभियान वर्ष

- ★ सरकारले कृषि उत्पादन वृद्धि गर्दै बढाउन राष्ट्रिय अभियान वर्ष मनाउने घोषणा गरेको छ । नेपालको ग्रामीण क्षेत्रलाई कृषि उत्पादनको केन्द्रको रुपमा विकास गर्ने भनिएको छ ।

आत्मनिर्भरताको लागि कृषि उत्पादन कार्यक्रम

- ★ सरकारले घोषणा गरेको अर्को कार्यक्रम हो आत्मनिर्भरताको लागि कृषि उत्पादन कार्यक्रम। राष्ट्रिय उत्पादन वृद्धि गर्न यो कार्यक्रम सञ्चालन हुने बजेटमा भनिएको छ। संघ, प्रदेश र स्थानीय तहसँगको समन्वयमा बाभो एवं उपयोग विहीन खेतीयोग्य जमिन कृषक, कृषक सहकार्य समूह तथा कृषक सहकारीलाई लीजमा उपलब्ध गराउने भनिएको छ।
- ★ कृषिको रुपान्तरण अभियानमा उत्कृष्टता हासिल गर्ने प्रत्येक प्रदेशका ३ वटा स्थानीय तहलाई ५ करोडका दरले प्रोत्साहन अनुदान उपलब्ध गराउने घोषणा गरेको छ। संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको लागत साभेदारीमा सञ्चालन हुने आत्मनिर्भरताका लागि कृषि उत्पादन कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि १० अर्ब रुपैयाँ बिनियोजन गरिएको छ।

किसानसँग सरकार कार्यक्रम

- ★ बजेटमा किसान हुनुमा आत्मसम्मान र गौरव वृद्धि गर्न किसानसँग सरकार कार्यक्रम अन्तर्गत योगदानमा आधारित किसान पेन्सन योजना शुरुवात गर्न किसान हित कोष स्थापना हुने घोषणा गरेको छ। उक्त कोषमा हरेक महिना किसानले जम्मा गर्ने रकमको १० प्रतिशत रकम नेपाल सरकारले जम्मा गरिदिने व्यवस्था मिलने भनिएको छ। कोष स्थापना गर्न प्रारम्भमा बिउ पुँजी १ अर्ब बिनियोजन गरिएको छ। किसान परिचयपत्रको आधारमा किसानहरूलाई सार्वजनिक सेवामा सहूलित तथा छुट प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिएको छ।

खाद्य सुरक्षाका लागि बिउ सुनिश्चित अभियान

- ★ कृषिमा आत्मनिर्भरताका लागि गुणस्तरीय बिउ बिजनमा क्रमशः आत्मनिर्भर बनाउँदै लग्ने योजनाअनुसार यो कार्यक्रम घोषणा गरिएको हो।

कृषि जैविक विविधता वर्ष

- ★ सरकारले २०७९ साललाई कृषि जैविक विविधता वर्ष मनाउने भएको छ। जलवायु परिवर्तन, रोग/किराको प्रकोप एवं प्राकृतिक विपद्हरूबाट कृषि, पशुपन्छीपालन तथा मत्स्य क्षेत्रमा रहेको जोखिम न्यूनीकरणका लागि पशुपन्छी बीमालगायतका अनुकूल व्यवस्थापनका कार्यक्रमको गर्ने घोषणा गरेको छ। कृषि बाली तथा पशु बीमाको प्रिमियमा ८० प्रतिशत अनुदान प्रदान गर्न ६ करोड रुपैयाँ बिनियोजन गरिएको छ।

उत्पादन वृद्धि: मुलुकको विकास र समृद्धि

- ★ सरकारले उत्पादन वृद्धि: मुलुकको विकास र समृद्धि विशेष अभियान दशक, २०७९/२०८९ सञ्चालन गर्ने घोषणा भएको गरेको छ।

प्रधानमन्त्री नेपाली उत्पादन एवं उपभोग अभिवृद्धि कार्यक्रम

- ★ नेपाली उत्पादनको वृद्धि, रोजगारी सिर्जना र निर्यात लक्षित व्यापार अभिवृद्धि लागि प्रधानमन्त्री नेपाली उत्पादन एवं उपभोग अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने भनेको छ। यस कार्यक्रमका लागि ३ अर्ब ४५ करोड विनियोजन गरिएको छ।

आफ्नै उत्पादन, आफ्नै उपभोग

- ★ स्वदेशी वस्तुको उत्पादन र प्रयोग बढाउन आ नै उत्पादन, आ नै उपभोग अभियान सञ्चालन गर्ने घोषणा भएको छ। निजी क्षेत्रले सञ्चालन गरेका मेक इन नेपाल मेड इन नेपाल जस्ता अभियानलाई नेपाल सरकारलबाट समेत आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने घोषणा गरेको छ।

एक स्थानीय तह, एक विशिष्ट उत्पादन

- ★ सरकारले प्रत्येक स्थानीय तहमा उत्पादन हुने औद्योगिक उत्पादनको सम्भावना रहेका विशिष्ट उत्पादनहरूको पहिचान गरी उत्पादकत्व र बजारीकरणमा सहयोग पुर्याउन एक स्थानीय तह, एक विशिष्ट उत्पादनको अवधारण कार्यान्वयन गर्ने घोषणा गरिएको छ।

खेतदेखि कारखाना

- ★ अर्थमन्त्रीले आगामी आर्थिक वर्षमा कृषि, वन तथा खानीजन्य पदार्थको समावेशी गरी औद्योगिक प्रशोधन श्रृंखलामा खेतदेखि कारखाना एकीकृत नमुना कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने बताएका छन्।

जनताको रहः हरित शहर

- ★ बजेटले प्रदेशसँगको सहकार्यमा निजी वन प्रवर्द्धनका लागि वृक्षारोपण गर्न १ करोड विरुवा वितरण गर्ने भनेको छ। बजेटमा जनताको रहः हरित शहर कार्यक्रमबाट १० हजार बहु-वर्षीय विरुवा रोप्ने घोषणा पनि गरेको छ।

शिक्षासँगै सीप

- ★ सरकारले शिक्षासँगै सीप भन्ने अभियानका साथ माध्यमिक तहमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीलाई सीपमुलक तालिम प्रदान गर्ने गरी पाठ्यक्रम विकास गर्ने घोषणा गरेको छ।

हाम्रो विद्यालयः हाम्रो जिम्मेवारी

- ★ बजेटले हाम्रो विद्यालयः हाम्रो जिम्मेवारी भन्ने भावना जागृत गर्न शिक्षक व्यवस्थापन समिति र अभिभावकबीच नियमित अन्तरसम्वाद गर्ने व्यवस्था मिलाउने घोषणा गरेको छ।

प्राविधिक तथा व्यवसायीक शिक्षाको विस्तारः समृद्धिको आधार

- ★ प्राविधिक तथा व्यवसायीक शिक्षाको विस्तारः समृद्धिको आधार भन्ने सोचमा हाल सञ्चालनमा रहेका प्राविधिक शिक्षालयको नक्सांकन तथा समायोजन गरी पहुँच विचार गर्ने घोषणा गरेको छ।

राज्यको अभिभाराः एक घर एक धारा

- ★ बजेटले राज्यको अभिभाराः एक घर एक धारा अभियान साकार पार्न प्रदेश र स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा खानेपानी आयोजना सञ्चालन गर्ने घोषणा गरेको छ।
बिजनेर इनक्युेशन सेन्टर
- ★ स्थानीय तह, बैंक तथा वित्तीय संस्थानहरूसँगको सहकार्यमा बिजनेस इनक्युबेशन सेन्टर मार्फत १० हजार युवालाई उद्यमशीलता तालिम दिने घोषणा गरिएको छ।

महिला पहिला

- ★ महिला पहिला कार्यक्रम अन्तर्गत महिलाको नेतृत्व विकास, आर्थिक आत्मनिर्भरता तथा क्षमता अभिवृद्धि र महिला सशक्तीकरण लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमार्फत विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने घोषणा गरिएको छ।

चार भञ्ज्याङ चार सुरुङ मार्ग

- ★ चार भञ्ज्याङ चार सुरुङ मार्ग कार्यक्रम मार्फत काठमाडौँ उपत्यकाका बाँकी तीन भञ्ज्याङ तर्फ टोखा-छहरे, गोदावरी-पनौति र साँगा-बनेपा खाण्डको सुरुङ मार्ग निर्माण गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने घोषणा भएको छ।

एलपी ग्यास छोडौं, विजुली जोडौं

- ★ सरकारले ग्यासको प्रयोग घटाउँदै विजुली प्रयोग बढाउन एलपी ग्यास छोडौं, विजुली जोडौं भन्ने कार्यक्रम घोषणा गरेको छ। यस कार्यक्रमअन्तर्गत १ लाख घरधुरीमा खाना पकाउने स्वच्छ ऊर्जाको पहुँच पुर्याउने घोषणा गरिएको छ।

नदी किनाराका गरा, सँधै हराभरा

- ★ नदी किनाराका गरा सँधै, हराभरा अभियानलाई साकाररूप दिन नदी छेउछाउका कृषियोग्य भूमिमा लि ट सिँचाइका माध्यमबाट थप ६ सय हेक्टर जमिनमा सिँचाइ सेवा पुर्याउने घोषणा बजेटमा गरिएको छ।

साइबर सुरक्षाको सुनिश्चितताः एक्काइसौं शताब्दीको आवश्यकता

- ★ साइबर सुरक्षाको सुनिश्चितता: एक्काइसौ शताब्दीको आवश्यकता भन्ने अवधारणालाई कार्यान्वयन गर्न राष्ट्रिय साइबर सुरक्षा केन्द्र स्थापनाको कार्य अगाडि बढाइने घोषणा बजेटमा गरिएको छ ।

उद्यमी गृहिणी कार्यक्रम

- ★ सरकारले गृहिणीहरूलाई उत्पादनमूलक कार्यक्रमहरूमा संलग्न गराउन उद्यमी गृहिणी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने घोषणा गरेको छ ।

एक घरपरिवार एक रोजगार, एक वस्तीमा एक आर्थिक पहिचान, एक वडा एक बजार

- ★ एक घरपरिवार एक रोजगार, एक वस्तीमा एक आर्थिक पहिचान, एक वडा एक बजारको अवधारणा कार्यान्वयन गर्न प्रदेश तथा स्थानीय तहको लागत साभेदारी र निजीक्षेत्रसँगको सहकार्यमा नवप्रवर्तनमा आधारित स्थानीय आर्थिक विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने भनिएको छ ।

एक परिवार एक बीमा

- ★ एक परिवार एक बीमा अवधारणालाई साकार पार्न आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरी स्थानीय तहसम्म बीमाको पहुँच विस्तार गर्ने भनिएको छ ।

इन्फोग्राफिक्स

बजेट १७ खर्ब ८३ अर्ब ८३ करोड

चालु : ७ खर्ब ५३ अर्ब ४० करोड (४२%),

पूँजीगत : ३ खर्ब ८० अर्ब ३८ करोड (२१.२%)

वित्तीय व्यवस्था : २ खर्ब ३० अर्ब २२ करोड (१२.८%)

देश र स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरणतर्फ
४ खर्ब २९ अर्ब ८३ करोड (२४%) बजेट विनियोजन

अनुमान गरिएको खर्चको स्रोत व्यहोर्न आन्तरिक राजस्वबाट
१२ खर्ब ४० अर्ब, वैदेशिक अनुदानबाट ५५ अर्ब ११ करोड लिइनेछ ।

त्यस्तै, वैदेशिक ऋणबाट २ खर्ब ४२ खर्ब २६ करोड र
२ खर्ब ५६ अर्ब आन्तरिक ऋण गरी कुल ४ खर्ब ९८ अर्ब
४६ करोड रुपैयाँ बराबर ऋण लिइनेछ ।

बजेट २०७९/०८०

आगामी आर्थिक वर्षको बजेट

चालुतर्फ संघले खर्च गर्ने

७ खर्ब ५३ अर्ब ४० करोड

पूँजीगततर्फ

३ खर्ब ८० अर्ब ३८ करोड

वित्तीय व्यवस्थापनतर्फ

२ खर्ब ३० अर्ब २२ करोड

प्रदेश र स्थानीय तहलाई वित्तीय हस्तान्तरणतर्फ

४ खर्ब २९ अर्ब ८३ करोड

कुल बजेट

१७ खर्ब ९३ अर्ब ८३ करोड

कुन मन्त्रालयलाई कति बजेट ?

